

Editör: Matt Hern

ALTERNATİF EĞİTİM

Hayatımızın
Okulsuzlaştırılması

KALKEDON

ALTERNATİF EĞİTİM

HAYATIMIZI OKULSUZLAŞTIRMAK

ALTERNATİF EĞİTİM
HAYATIMIZI OKULSUZLAŞTIRMAK
MATT HERN

Kalkedon Yayıncılık: 53
Cumhuriyet Mah. Yeni Şile Yolu Cad. No 21/2-A
Taşdelen-İstanbul
Telefon: 0216 429 68 00
İrtibat Tel: 0212 249 88 49 Faks: 0212 244 09 02

Eğitim ve Kültür Dizisi: 14
Editör: **Eylem Korkmaz**
Kapak Tasarım: **Sinan Acioğlu**
Düzeltili ve Dizin: **Koray Doğan Urbarlı ve Bora Bozalı**

Bu kitap Can Matbaası'nda basılmıştır.
Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi, Kat 3 No 17 Topkapı İstanbul.
Tel: 0 212 613 10 77

Türkçe Birinci Basım
Kalkedon Yayınları, Nisan 2008

Copyright© Kalkedon Yayınları 2008
İSBN 978-9944-115-20-9

ALTERNATİF EĞİTİM

HAYATIMIZI OKULSUZLAŞTIRMAK

Matt Hern

Türkçesi

Eylem Çağdaş Babaoğlu

KALKEDON

Matt Hern: Matt Hern, Kanada Doęu Vancouver'da eşi ve kızlarıyla birlikte yaşamakta ve Purple Thistle Merkezi'ni idare etmektedir (www.purplethistle.ca). Doktorasını Kentsel alışmalar üzerine yapan Matt Hern, British Columbia ve Simon Fraser niversiteleri'nde de ders vermektedir. Yazıları ve konferansları geniş bir çevrede takip edilmektedir. Yazıları altı kıtada dokuz farklı dilde yayımlanmıştır. *Deschooling Our Lives* derlemesinin editörlüğünü yapmıştır. *Field Day* ve *Watch Yourself; Why Safer isn't always Better* kitaplarının ise yazarıdır.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9
Ivan İllich	
Giriş	15
Matt Hern	
BÖLÜM I: OKULSUZLAŞMANIN KÖKENLERİ	
Eğitim Üzerine	27
Leo Tolstoy	
Özsel Olan ve İma Edilen	35
Vinoba Bhave	
Toplumunu Okulsuzlaştırmak	45
Ivan Illich	
Eğitim Yerine!	51
John Holt	
Papağanın Masalı	57
Rabindranath Tagore	
BÖLÜM II: YAKIN DÖNEM ANALİZLERİ	
Özgürlüğün Güzel Ülkesi	65
Grace Llewellyn	
Devlet Eğitimi Denen Kâbus: Neden Bireysel Düşünceyi Yok Eden Bu Sistemi Düzeltmeliyiz?	71
John Taylor Gatto	

Bir Gözünü Yitirmek:Güvenliğin Gerçek Anlamı Üzerine Düşünceler	83
Matt Hern	
Genel Kaniya Meydan Okumak: Aileler Ne Yapabilir?	91
Geraldine Lyn-Piluso, Gus Lyn-Piluso, Duncan Clarke	
Öğrenme? Tabii... Eğitim? Yok, Hayır Kalsın...	103
Aaron Falbel	
“Dokunulmaz”lıktan Bilinçli Redde	111
Daniel Grego	
Organik Bir Bilgi Toplumunda Ortak Çalışma	129
Öğrenen Şehir: Udaipur	139
BÖLÜM III: ALTERNATİF OKUL ÖRNEKLERİ	
Summerhill Okulu	153
Zoe Readhead	
Albany’den Bir Öykü Toplum ve Özgür Eğitim	161
Chris Mercogliano	
Bugün İçin Bir Okul	169
Mimsy Sadofsky	
Windsor House	179
Meghan Hughes ve Jim Carrico	
Eğitimi Özgürleştirmek	187
Satish Kumar	
İsrail’de Demokratik Eğitim	191
Chris Balme ve Dana Bennis	
Canavarın Karnındaki İnsanlığımızı	
Alternatif Eğitimle Geri Almak	207
René Antrop-González	
BÖLÜM IV: SADECE HAYIR DE!	
Dinazorla Ev Eğitimi	223
Donna Nichols-White	
Çok Farklı Bir Şey Yapmak: Okula Gitmeden Büyümek	229
Susannah Sheffer	

Oyun, Pratik ve Müziğin Okulsuzlaştırılması Üzerine Düşünmek	239
Mark Douglas	
Bekâr Bir Anne Olarak Evde Eğitim Vermek	245
Heather Knox	
Eğitimin Temelleri	251
Patrick Farenga	
Biyografiler	257
Dizin	267

Çok Farklı Bir Şey Yapmak: Okula Gitmeden Büyümek

Susannah Sheffer

Evde ve kendi geniş dünyalarında öğrenime başlamak için yakın zamanda okulu bırakmış üç gençle birlikte oturuyorum. Önümüzdeki masaya olasılıklar hakkında notlar serili; daha ileri bir araştırma için fikirler, dilekler, planlar var. Anna'nın yapmak veya daha fazla şey öğrenmek istediği şeylerle ilgili beyin fırtınasına cevap olarak alelacele karaladım; "Evsizler barınağını ara; deniz biyoloğluğu konusunda bir şeyler bul." Adrienne ile üzerinde çalıştığı makale ile ilgili konuşmak üzere gelecek hafta buluşmak üzere anlaştık. Ariel, matematik ödevlerini tamamlamaktan ziyade matematiksel düşünmenin ne anlama geldiğini anlamasına yardımcı olacak biriyle çalışmak istediğini söylüyor; ona yardım etmesi için birini tavsiye ettim.

Bu çocuklar birkaç aydır evde eğitim alıyor olmalarına rağmen, hâlâ özgürlüğe ve eğitimin anlamsız taleplerini nasıl karşılayacaklarıyla ilgili çarpıcı gerçekliğe alışmaya çalışıyorlar. Onların şevkinden, öğrenmeye olan ilgilerinden, neyle ilgili daha fazla bilgi sahibi olmak istedikleri sorulduğunda ortaya attıkları fi-

230 Alternatif Eğitim

kirlerin çokluğundan şaşkına dönüyorum.

Tabaklarımızdaki çikolatalı pastaların son kırıntılarını da yerken, konuşmamız, onların hâlâ okula devam eden ve büyük olasılıkla mutsuz olan arkadaşlarına doğru kayıyor. Bu arkadaşlarının da evde eğitimin kendileri için bir seçenek olduğunu bilmelerini istediklerini söylüyorlar. Meseleye şüpheyile yaklaşanların savunuculuğunu yaparak, evde eğitime karşı yaygın olarak yapılan bir eleştiriyi öne sürüyorum: “Bazı insanlar sizin özel çocuklar olduğunuzu ve evde eğitimin yalnızca sizler kadar kendini motive etmiş çocuklarda işe yarayabileceğini söyleyebilirler. Neticede bana anlattığınız onca ilgi alanını bir düşünün...”

Ariel'den “Ama ben geçen yıl hiç de böyle değildim!” diye bir nida geliyor. “Senin kendini motive etmiş gibi göreceğin türde bir çocuk değildim. Okulda o kadar iyi değildim ve daha fazla bilgi sahibi olmak istediğim ilgi alanlarına sahip değildim.”

Diğerleri de onaylıyor. “Ya, evet” diyor biri: “Eğer beni okulda nasıl olduğuma göre değerlendirmek zorunda kalsaydın...”

Bir başkası, “Bu çocukların okuldaki haline bakıp, hiç motive olmuş değiller, şu konuda başarılı değiller demek hiç de adil değil” diye ekliyor. “Çünkü başka bir sistemde belki de çok daha fazla motive olacaklar. Evde eğitimin özelliği çok farklı olması. Keşke insanlar bunu anlayabilselerdi.”

“Neden okul senin için iyi değildi?” diye soruyorum.

Adrienne, “Benim gerçekten ihtiyaç duyduğum şeye kimse dikkat harcamıyordu ve benim için kendimi ciddiye almak gerçekten de zordu. Her zaman kendimden şüphe ediyordum.”

Ariel ekliyor; “Oraya uyum sağlamak zor, ama uyum sağlamak zorundasın. Okul çocukları birbirine karşı kıskırtıyor.”

“Ve bütün gün boyunca, o ışıkların altında kafese kapatılıyorsun” diyor Anna. “Bu sanki cezalandırılıyormuşuz gibi hissettirirdi. Bu benim her zaman hissettiğim şeydi; sanki ceza olarak oradaymışız gibi.”

Kimileri bunu ergenlik sancısı olarak adlandıracaklardır. Ne-

den bu çocukları, evde eğitimin büyüyen bu mahsullerini ve onların arkadaşlarını; yıllarca okul dışında, evde eğitilmişleri dinliyorum ve onların zamanımızın en önemli eğitim eleştirmenleri olduklarını hissediyorum? Neden onları “okul reformu hareketinin” dikkate alması gereken sesler olduğunu hissediyorum?

John Holt 1970’te, “*Gazete manşetleri gün be gün daha da açık olarak gösteriyor ki eski yöntemler, denenmiş ve doğru yöntemler tümüyle ve çarpıcı biçimde işlemez durumdadır. Suçun kimde olduğunu tartışmanın manası yoktur. Çok farklı bir şey yapmanın vakti gelmiştir.*”⁽²⁵⁾ diyordu. Evde eğitim farklı bir şeyler yapmakla ilgilidir. Bugün burada çocuklar için işleri daha da iyi kılmakla ilgilidir; aynı zamanda bizlere çocukların okul deneyimlerine ve geleneksel okul eğitiminin yapısına ve varsayımlarına bakabileceğimiz bir üstünlük noktası verir. Evde eğitim görmüş çocukları dinlemeye değer; çünkü sırtımızı eski varsayımlara dayamamıza izin vermezler, çünkü verimli, ilgi alanlarıyla yüklü, öğrenmeye heveslidirler; bir yıl önce okulda böyle değillerdi. Farklı bir şeyler var. Bu farklılık tam da okul reformcularının üzerinde durmaları gereken konudur.

Holt, *Growing Without Schooling*’in (Okula Gitmeden Büyümek -GWS) ilk sayısını 1977 yılında ülkenin dört yanına dağılmış olan ve çocuklarına okul dışında eğitim aldırان aileleri desteklemenin bir yolu olarak yayımladı. Holt uzun yıllar öğretmenlik yapmıştı ve *Çocuklar Neden Başarısız Olur* çalışması ve onu izleyen kitapları Onu 1960’ların ve 1970’lerin okul reformu hareketinin merkezinde konumlandırdı. 1970’lerin başında okul eğitimi fikrinin kendisini sorguluyordu. GWS’nin ilk sayısında bültenin şöyle olacağını yazdı:

“Bülten, genç veya yaşlı insanların bir şeyler yapmayı öğrenebileceği, beceriler kazanabileceği, okul eğitimi sürecinden geçmek zorun-

---

25) John Holt, *What Do I Do Monday?*, New York: Dell Publishing Co., 1970, s. 302.

232 Alternatif Eğitim

da kalmadan ilginç ve faydalı işler bulabileceği yöntemler hakkında olacaktır. Bu bültene başlarken, önemli ve kalıcı toplumsal değişimin insanlar yalnızca siyasi görüşlerini veya partilerini değil, hayatlarını da değiştirdikleri zaman gerçekleştiği teorisini fiiliyata geçiriyoruz.^{»(26)}

Holt'un ilk sayıda söylediği gibi *Growing Without Schooling*, "insanların daha az çaresiz hissetmesini sağlayacaktı", çünkü insanlara kendileri için bir şeyleri değiştirebileceklerini, bütünüyle bir devrimin gerçekleşmesini beklemeden kendi hayatlarında yeni çözümler yaratabileceklerini gösterecekti. Tabii ki gerçekleştirdikleri değişimler, diğerleri için de ilham verici olacak ve o "çok farklı şeyin" gerçekte mümkün olduğunu gösterecekti.

İlk sayıdan on sekiz yıl sonra, GWS yayımlandığında henüz bebek olan pek çok çocuk tüm yaşamlarını, okula gitmeden okuyarak, yazarak, oynayarak, araştırarak, toplumdaki yetişkinlerle çalışarak, her türden konuyu öğrenerek geçirdi. Geleneksel okuma talimatları olmadan okumayı öğrendiler; pek çok insan okula gitmeden arkadaş edinmenin imkânsız olduğunu düşündüğü halde arkadaşlar edindiler; seçkin kolejlere (ve dengi okullara) kabul edildiler ve ilginç işler buldular. John Holt 1981 yılında evde eğitimle ilgili *Kendi Kendinizi Eğitin* adında bir kitap yayımladı ve 1985 yılında hayatını kaybedinceye kadar GWS'yi yayımlamaya ve evde eğitim alanlardan öğrenmeye devam etti. Holt'un Dostları, onun çalışmalarına, GWS'yi yayımlamaya, posta siparişiyle kitap katalogu göndermeye, evde eğitim alanlara -ve onlar hakkında- yazmaya ve konuşmaya devam etmektedirler.

John Holt'un çalışmalarını sürdürürken, evde eğitim alanların acil ihtiyaçlarına odaklandık; fakat daha geniş ve uzun vadeli bir vizyonu da zihnimizde tuttuk. İnsanların çeşitli olasılıklar tasarlamasına ve farklı fikirleri pratiğe geçirmesine yardımcı olarak bambaşka bir dünyanın neye benzeyeceğini de göstermek için

---

26) *Growing Without Schooling*, Cilt. 1, No: 1, Ağustos 1977, s.1.

çalışıyoruz. Zamanla bu durum, kendi mevcut dünyalarımızın o bambaşka, farklı dünyaya gerçekten de daha fazla benzemesine yardımcı oluyor.

Holt, ilk kez 1972 yılında yayımlanmış olan *Özgürlük ve Ötesi* çalışmasında şöyle diyor:

“Bir zaman kapsülünün içinde geleceğe seyahat ettiğimi ve bugünden beş yüz yıl ileride, zeki, insancıl ve yaşamı zenginleştiren bir uygarlıkta durduğumu hayal edin. İnsanlardan biri bana rehberlik etmek ve toplumunu bana anlatmak için benimle buluşmaya geliyor. Bana insanların nerede yaşadığını, çalıştığını, oynadığını gösterdikten sonra bir noktada ona şöyle soruyorum:

‘Peki, okullarınız nerede?’

‘Okul mu? Ne okulu?’

‘Okullar insanların bir şeyler öğrenmek için gittikleri yerlerdir.’

‘Anlamıyorum’ diyor, ‘insanlar her yerde, bütün mekânlarda bir şeyler öğrenirler.’

‘Onu biliyorum’ diyorum, ‘ama okul sizi eğiten, öğrenmenize yardımcı olan özel insanların olduğu özel bir yerdir.’

‘Özür dilerim ama hâlâ anlamıyorum. Herkes herkesin bir şeyler öğrenmesine yardımcı olur. Bir şey bilen veya bir şey yapmayı bilen herkes, o konuda daha fazla şey öğrenmek isteyen bir başkasına yardım edebilir. Neden bunun için özel insanların olması gereksin ki?’

‘İstediğim kadar uğraşayım, neden eğitimin hayatın geri kalanından ayrılması gerektiğini, bunun bir zorunluluk olduğunu düşündüğümüzü net olarak anlatamam.’

Bu benim okulsuz bir toplumla ilgili ilk görüşümdü. O zamandan beri okulsuz bir toplumun, öğrenmenin hayatın geri kalanından ayrı değil, tam da onunla bir arada olduğu, onun bir parçası olduğu bir toplumun, ulaşmak için yüzlerce yıl bekleyebileceğimiz bir lüks değil, bu yönde olabildiğince hızlı hareket etmemiz ve çalışmamız gereken bir şey olduğu hissine sahip oldum.²⁷⁾

---

27) John Holt, *Freedom and Beyond*, New York: Dell Publishing Co., s. 117.

234 Alternatif Eğitim

Holt'un burada açıkladığım bu kıssası, toplumdaki okullaşma işlevini, benim bu metinde açıklayabileceğimden çok daha derin ve daha detaylı bir analiz bağlamında ortaya koymaktadır. Aynı zamanda, kıssa, amaçladığımız şeyin canlı bir tablosunu ortaya koyduğu için de faydalıdır. Mevcut varsayımlarımızla mitsel bir gelecek rehberine ait varsayımlar arasındaki farklılıkları düşünmeye davet ediyor.

Holt'un hikâyedeki rehberle konuşması aklıma geldiğinde, Rehberin şaşkınlığını ve söylediklerini idrak etmedeki zorlanışını düşünürüm. Tabii ki ben de insanların kavrayışlarını artırmaya çalışıyor gibi hissediyorum. Buna rağmen bugün çocuklara yaptığımız pek çok şeyin ve çocukların öğrenimine dair düşündüğümüz pek çok yöntemin, zamanla hiçbir anlam ifade etmeyeceği bilinciyle çalışıyorum.

Rehber, Holt'un, okulların bir şeyler öğrenmek için gittiğimiz yerler olduğunu söylerken neyi kastettiğini anlamadı; benim tanıdığım ve uzun zamandır ev eğitimi alan pek çok kimse de bunu anlamıyor. Evet, tabii ki bir bakıma anlıyorlar, çünkü bu onların kültürünün içine işlemiş bir fikir; fakat anlamlandıramıyorlar çünkü onlar her yerde ve herkesten öğreniyorlar –kanepeye uzanmış okurken veya okunurken, inşa ederken veya yemek yaparken veya resim çizerken veya müzik yaparken veya yazarken veya söyleşirken; evde, kütüphanelerde, müzelerde, laboratuvarlarda, adliyelerde, uzmanlığa yönelik dükkânlarda, veteriner ofislerinde, tiyatrolarda, gazetelerde, aşevlerinde, tarihi evlerde, çiftliklerde, yabani hayvanların barınaklarında – bu liste uzayıp gidiyor ve bunlar tamamen ev eğitimi alanların ziyaret ettikleri veya gönüllü olarak çalıştıkları yerlere ilişkin gerçek örnekler.

Ev eğitimi alanlar büyürlerken, doğal olarak belirli bir konu hakkında bir şeyler öğrenmek veya belirli bir şey üzerinde çalışmak istediklerini fark edebilirler. Bunu yapmak için yardım istediklerine karar verebilirler. Evde eğitim görenler öğretenle-

rin değerini anlarlar; ancak neden sadece öğretmen olan insanlardan eğitim almalarının veya neden yalnızca kendileri için tayin edilen bu öğretmenler tarafından eğitilmelerinin gerekli olduğunu anlama ihtimalleri oldukça zayıftır. Evde eğitim alan çocuklar yardım, geri besleme, öneri, ilham ve destek arayabilirler ve gerek duyulduğunda kendileri ve aileleri onlar için yararlı olabilecek herhangi bir düzeyde müfredat, planlama, ev dışında görüşme ve süre sınırı yaratabilir. Bu aileler dışarıdan dayatılan bir programa bağlı olarak çalışmaktansa yararlı bir yapı yaratmanın ne anlama geldiğini ortaya koymaktalar. Evde eğitim reddettiği şeyler nedeniyle önemlidir; fakat kendi şartlarıyla düzene koydukları bakımından da eşit derecede (belki de daha fazla) önem taşımaktadır. Öğretmenler, yardım, müfredatlar, organizasyon; bunlar kendi başlarına okula özgü şeyler değildir. Birileri öğretmenler tayin ettiğinde, onlara neleri öğreteceklerini söylediğinde, öğrenciye içeriğe dair söz hakkı vermediğinde, yardımı zorunlu kıldığında, müfredatı bireysel değil kurumsal ihtiyaçlara göre dayattığında, tüm bunlar okula özgü uygulamalar olurlar. Fakat öğretmenler özgürce seçildiğinde, yardım talep edildiğinde (ve reddedilebildiğinde) ve müfredatla organizasyon gerçek ihtiyaçlara ve hedeflere hizmet ettiğinde bütün bu kavramlar son derece farklı durumları ifade ederler.

Holt'un rehberi, notlara ve diğer dışsal motivasyonlara duyulan ihtiyacı da anlamayacaktır. Herkesin her zaman öğrendiği bir dünyada, insanlar kendi enerjileriyle, kendi sebepleriyle öğrenirler ve öğrenmelerini sağlaması veya ne kadar başarılı olduklarını söylemesi için not vaadine veya tehdidine ihtiyaç duymazlar. *Growing Without Schooling* evde eğitim alan gençlerden ve çocuklardan, daha büyük bir hedefe yönelik çalışmanın bir parçası olarak yapmak zorunda kaldıkları zor veya rahatsız edici durumlarını tarif etmelerini istedi.⁽²⁸⁾ Evde eğitim alan on beş yaşın-

---

28) "Working Toward a Goal", *Growing Without Schooling*, # 84, Cilt 14, No. 6, Aralık 1991, s. 14-17.

236 Alternatif Eğitim

daki biri “Telaffuzu zor” diyerek İspanyolca öğrenmeye çabaladığını, fakat pratik yapmaya devam ettiğini, çünkü dili öğrenmeyi gerçekten de çok istediğini yazdı. On üç yaşındaki biri cankurtaran olma tutkusu nedeniyle zorlu bir yüzme takımında kalma kararlılığı ile ilgili “Bırakmak kolay olmasına rağmen bırakmamaya karar verdim” diye yazdı. Ve on altı yaşında, hayatı boyunca evde eğitim almış biri kâğıt üzerinde yazılı müziği okumayı öğrenmek için ne kadar sıkı çalıştığını anlattıktan sonra “Zor olan veya gerçekten hoşlanmadığım şeyleri yapıyorum; yaptığım diğer her şeyle aynı sebepten: Çünkü bunların önemli olduğuna karar verdim” diyordu. Bu bizim rehberimizin anlayacağı, fakat pek çok okulun takdir etmekten geri kaldığı bir durum. Genç insanlar neyin önemli veya gerekli olduğuna karar verebilecek yeterliliktedir ve bir kez karar verdiklerinde hayal edebileceğimizden çok daha sıkı çalışma becerisine sahiptirler. Çocuklara kendileri için neyin önemli olduğuna karar verme ve seçilmiş hedefleri ile belirli görevler arasındaki ilişkiyi kavrama şansını vermekten aciz kaldıktan sonra okullar, çocukların tembel, başarısız ve isteksiz olduğu sonucuna vardılar. Bu suçlamanın yanlış olduğunu kanıtlamak, *Growing Without Schooling*'in yaptığı işin önemli bir kısmıdır.

İnsanların yalnızca okullarda öğrenebildikleri düşüncesinin sonuçlarından birisi de, bu düşünceden beslenen kültürün kütüphanelerden, müzelerden, kamuya açık sanat olanaklarından, toplum merkezlerinden, erişilebilir olan ama zorunlu olmayan ve tek bir yaş grubuyla sınırlı tutulmayan diğer yerlerden ziyade kaynaklarının büyük kısmını okullara ayırmış olmasıdır. Holt Dostları/GWS'de yürüttüğümüz çalışmaların diğer kısmı da, gerçi bu işin daha az görünür bir parçasıdır, var olan bu toplumsal kaynakları desteklemek ve yenilerinin geliştirilmesini teşvik etmektir.

Holt'un rehberi, insanları, zamanlarının ne kadarını okulda geçirdiklerine göre yargılamazdı. Ne yazık ki bizler yaşadığımız

kültürde insanları bu temelde yargılıyoruz. Yine bu noktada evde eğitim alanlar bir istisna ve gelecekteki ihtimaller açısından bir öneri olabilirler. Evde eğitim almış çocuklar, bir lise not dökümüne göre değil, bu yıllar boyunca öğrendiklerine ve yaptıklarına göre koleje girdiklerinde, insanların becerilerini değerlendirmek için başka yolların da olduğunu gösteriyorlar. Evde eğitim almış bu kimseler, koleje gitmemeyi, onun yerine anlamlı çalışmalara yönelik çıraklıklar veya diğer ilginç yöntemlerle yetişkinler dünyasında kendi yollarını bulmayı seçtiklerinde, kolejin zorunluluk olmadığını gösteriyorlar.

John Holt, insanları okul belgelerine göre değerlendiren bir kültürün içinde yaşama sorununa yönelik alışılmadık bir yaklaşım benimsedi. Okul eğitimine yönelik eleştirisini geliştirmeden önce, pek çok insanın düşündüğü sayıda olmasa da, bu okul belgelerinden birçoğuna sahip olan Holt, kamuya açık sıfatlandırmalarda (kitap kapağı veya normalde bu tür bilgilerin verildiği diğer durumlar) bu okullara ilişkin bilgilerini belirtmeyi reddetti. Onun yerine, *“Şuna inandım ki, bir insanın okul durumu, en az politik görüşü veya dini kadar özel yaşamının bir parçasıdır ve kimse bu konudaki sorulara cevap vermeye zorunlu tutulmamalıdır. Bunun yerine öğrendiğim şeylerin çoğunu okulda, hatta pek çok insanın ‘öğrenme koşulları’ olarak tanımlayacağı durumlarda öğrenmediğimi söyleyebilirim.”*

John Holt’un bu yaklaşımı, genel olarak toplumsal değişime yönelik tutumunun göstergesidir. 1970’lerin sonunda yazdığı bir mektupta şöyle söylemiştir:

“1960’larda pek çok genç insan toplumdaki devrim niteliğindeki değişimlerden bahsediyordu. Paul [Goodman] onlara, ‘Düşünün ki sözünü ettiğiniz ve hayalini kurduğunuz devrimi gerçekleştirdiniz. Siz, kişisel olarak, o toplumda nasıl yaşadınız? Gelin öyle yaşamaya şimdi başlayın! O zaman ne yapacaksınız, gelin şimdi yapın. O şekilde yaşamınıza izin vermeyecek engellerle, insanlarla veya olay-

238 Alternatif Eğitim

larla karşılaştığınızda, onların üzerinden, etrafından veya altından nasıl geçeceğinizi veya yolunuzun üzerinden nasıl atacağınızı düşünmeye başlayın; o zaman siyasetiniz somut ve fiili olacak' derdi. Çok güzel bir tavsiye. Bunun püf noktası, en güçlü fikirlerinizi günlük yaşamda pratiğe dökmenin yollarını bulmaktır. Başka insanlarla bunun hakkında konuşmaktan veya 'hepimiz şunu veya bunu yapsaydık harika olmaz mıydı?' demekten söz etmiyorum. Hemen şu anda yapmaktan söz ediyorum. Bunu yapmak ilginç, sürükleyici, büyüleyici, tatmin edici ve faydalıdır. Sizinle hemfikir olacak yüz milyonlarca insanı beklemek zorunda değilsiniz; hemen başlayabilirsiniz. Ve bir şeyler yapma beceriniz olduğunu fark ettiğiniz anda, tam da o şeyi yapabiliyor olduğunuz gerçeği, bunu yapmak isteyen başka herkesin de yapabileceği anlamına gelir."⁽²⁹⁾

Benim yapmaya çalıştığım şey bu; Holt Dostları'nda bizim yapmaya çalıştığımız şey bu. Ve evde eğitim alanların eşzamanlı olarak anlamı olan bir dünyada yaşamaya çalışırken ve bunu yaparken de hepimiz için söz konusu olan olasılıklara ışıklar tutarken yaptıkları bir anlamda bu. Holt'un hayal ettiği rehberin yaşadığı gibi bir dünyanın yakınında bir yerlerde olmadığımız bir gerçek. Fakat acaba neye benzerdi? İnsanlar nasıl yaşardı? Ne artık doğru veya gerekli olmazdı ve geriye ne kalırdı? Evde eğitim bu soruların cevabını bulmaya ve böylece -Holt'un önerdiği gibi- bu değişimler zaten gerçekleşmiş gibi yaşamaya çalışmakla ilgili. Dolambaçlı mı? Belki. Ama bu o rehberin yaşadığı dünyaya giden bildiğim en kestirme yol.

---

29) "Celebrating 100 Issues", *Growing Without Schooling*, # 100, Cilt 17, No. 3, Temmuz/Ağustos 1994, s. 35.